

ЈЕВТО ДЕДИЈЕР – БИБЛИОГРАФИЈА

Милица Пецељ¹, Милица Лукић²

¹ Универзитет Источно Сарајево - Филозофски факултет, Пале; Географски институт „Јован Цвијић“ САНУ, Београд; milicapecelj@gmail.com

² Универзитет у Београду - Географски факултет, Студентски трг 3/III, Београд; micalukic92@yahoo.com

Апстракт: Јевто Дедијер био је први сарадник Јована Цвијића и једна је од значајних личности које су темељиле надалеко познату српску географску науку са почетка XX века. Својом појавом и научним стваралаштвом Дедијер је оставио непроцењив допринос у развоју српске географске школе. Име и стваралаштво Јевта Дедијера дуго је било прекривено сенком заборављања. Циљ овог рада јесте да се сакупе доступне библиографске јединице Јевта Дедијера и изложе према категорији радова и години објављивања. Желимо да на једном месту представимо његове радове у пуном називу, према стандардима библиографског навођење литературе.

Кључне речи: библиографија, антропогеографија, Јевто Дедијер, Јован Цвијић

JEVTO DEDIJER - BIBLIOGRAPHY

Abstract: Jevto Dedijer was the first co-worker of Jovan Cvijić and one of the most important personalities of widely known Serbian geographical science from the beginning of the 20th century. By his appearance and scientific work, Dedijer left an invaluable contribution in the development of the Serbian geographic school. Dedijer's name and creativity was in the shadow of oblivion for a long time. The aim of this paper is to collect the available bibliographic units of Jevto Dedijer and present it according to the category of works and year of publication. We want to present all his papers in one place in their full name, through standards of literature bibliographic citations.

Key words: bibliography, anthropogeography, Jevto Dedijer, Jovan Cvijić

УВОД

Дела Јевта Дедијера уткана су у историју и културу српског народа, а научни рад је допринео развоју и унапређењу многих географских дисциплина, посебно физичке географије и антропогеографије. Дедијерова библиографија пружа увид у тематски разгранату литературу коју је за собом оставио овај цењени српски географ. Хронолошка класификација омогућава прегледан увид у динамику објављивања његових научних радова. Овом приликом на једном месту смо сакупили радове које је објавио Дедијер у њиховом пуном називу и према години објављивања, без претензија да тврдимо како смо успели сакупити баш све објављене јединице. У раду смо се ослонили на библиографски преглед М. Пецеља из 1909. и М. Максимовића из 2010. године.

БИБЛИОГРАФИЈА ЈЕВТА ДЕДИЈЕРА

Година 1903.

1. ДЕДИЈЕР, Јевто
Билећке Рудине, антропогеографска испитивања.
У: Српски етнографски зборник. Насеља српских земаља V – Београд: Српска краљевска академија, Год. 5, бр. 2 (1903), стр. 669-900.

Година 1905.

2. ДЕДИЈЕР, Јевто и др.
Глацијални трагови на Зелен-Гори, Товарници и Маглићу / Васиљ Гргић и Јевто Дедијер.
У: Глас Српске краљевске академија наука, 69. - Београд, (1905), стр. 169-189.

Година 1907.

3. ДЕДИЈЕР, Јевто
Прилози геолошкој историји Неретве.
У: Гласник Земаљског музеја у БиХ. – Сарајево. - Год. 19, бр. 4 (1907), стр. 619-630.
4. ДЕДИЈЕР, Јевто
Српски учитељи и наука.
Српска школа. - Сарајево, (1907).
5. ДЕДИЈЕР, Јевто
Старе сеоске породице у Хеџеговини.
У: Гласник Земаљског музеја XIX. - Сарајево, (1907), стр. 391-392.
6. ДЕДИЈЕР, Јевто
Физички моменти у привреди карских земаља.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 1, бр. 16 (21. април 1907), стр. 6-7.

Година 1908.

7. ДЕДИЈЕР, Јевто
Врсте непокретне својине у Херцеговини.
У: Гласник Земаљског музеја у Босни и Херцеговини. – Сарајево. - Год. 22, св. 3 (1908),
стр. 387-402.

Година 1909.

8. ДЕДИЈЕР, Јевто
Херцеговина: антропогеографска студија.
У: НАСЕЉА српских земаља: расправе и грађа, књ. 6. – У Београду: Српска краљевска академија, (1909). Репринт издања штампали су: Веселин Маслеша, Сарајево, (1991) и Књижевна заједница Јован Дучић, Требиње, (2001).

9. ДЕДИЈЕР, Јевто
Глацијација Височице у Јужној Босни.
У: Глас Српске краљевске академије наука, LXXIX. – Београд, (1909), стр. 187-192.
10. DEDIJER, Jevto
Die Alten Bauernfamilien in der Herzegovina.
Adolf Holzhausen Wissenschaftliche, Mitteilungen aus Bosnien und der Herzegovina, VI, Wien, (1909), s. (1) + 4.
11. ДЕДИЈЕР, Јевто
Социјална психологија Херцеговаца.
У: Српски књижевни гласник. – Београд. – Књ. 22, св. 10, (16. мај 1909), стр. 745 – 758.
12. ДЕДИЈЕР, Јевто
Наука као национални рад.
У: Босанска Вила. – Сарајево, бр. XXIV, (1909), стр. 369-370.

Година 1910.

13. ДЕДИЈЕР, Јевто
Испитивање српских насеља.
У: Босанска Вила. – Сарајево, бр. XIII-XIV, (1910), стр. 353.
14. ДЕДИЈЕР, Јевто
Монографија манастира Добрићева са подручним црквама. Сабрао и уредио Леонтије Нинковић, јеромонах. Мостар. Штампарија Народ, 1908. Посвећено Ј. Гаџиновићу / Јевто Дедијер. – Осврт.
У: Преглед. – Сарајево. – Год. 1, бр. 3 (1. јуни 1910), стр. 180-181.
15. ДЕДИЈЕР, Јевто
Наука као национални рад.
У: Српска ријеч. – Сарајево. – Год. 6. бр. 13, (20. јануар 1910), стр. 1-2.
16. ДЕДИЈЕР, Јевто
Наш национализам.
У: Преглед. – Сарајево. – Год. 1, бр. 5, (15. септембар 1910), стр. 274-281.
17. ДЕДИЈЕР, Јевто
Наш национализам.
У: Српска ријеч. – Сарајево. – Год. 6, бр. 21, (4. октобар 1910), стр. 1-2.
18. ДЕДИЈЕР, Јевто
Прваци нашег националног рада.
У: Преглед. – Сарајево. – Год. 1, бр. 1, (1. фебруар 1910), стр. 4-8.
19. ДЕДИЈЕР, Јевто
Zur Kunde der Balkanhanbinsel.
У: Преглед. – Сарајево. – Год. 1, бр. 1, (1. фебруар 1910), стр. 52-53.

Година 1911.

20. ДЕДИЈЕР, Јевто
Поријекло босанско-херцеговачког становништва.
У: Преглед. – Сарајево, бр. 7 и 8, (1911), стр. 421-431.
21. ДЕДИЈЕР, Јевто
Поријекло босанско-херцеговачког становништва.
У: Српска ријеч. – Сарајево. – Год. 7, бр. 45, (28. фебруар 1911), стр. 1-2; бр. 46, (1. март 1911), стр. 1-2.
22. ДЕДИЈЕР, Јевто
Проучавање црногорских племена.
У: Српска ријеч. – Сарајево. – Год. 7, бр. 228, (5. новембар 1911). стр. 1-2; бр. 46, (1. март 1911), стр. 2-3.

Година 1912.

23. ДЕДИЈЕР, Јевто
Високе површи и глацијални шљунци на Бјелашници.
У: Гласник Српског географског друштва. – Београд. – Год. 1, св. 2, (1912), стр. 300-310.
24. ДЕДИЈЕР, Јевто
Д-р Нико Жупанић, Жумберчани и Мариндолци.
У: Летопис Матице српске. – Нови Сад. – Год. 87, књ. 286, св. 2, (1912), стр. 83-85.
25. ДЕДИЈЕР, Јевто
Иван Косанчић: Ново – Пазарски Санџак и његов етнички проблем. (Са предговором г. Др-а Јована Цвијића и једном етнографском картом).
У: Преглед. – Сарајево. Год. 3, бр. 3, (15. март 1912), стр. 141 - 144.
26. ДЕДИЈЕР, Јевто
Изјава г. Др Јевте Дедијера.
У: Народ. – Сарајево. - Год. 3, бр. 191, (9. мај 1912), стр. 1-2.
27. ДЕДИЈЕР, Јевто
Јован Цвијић.
У: Народ. – Сарајево. - Год. 3, бр. 161, (20. јануар 1912), стр. 1-2.
28. ДЕДИЈЕР, Јевто
Киша у карсту и њене хидрографске последице.
У: Гласник Српског географског друштва. – Београд. – Год. 1, (1912), стр. 110-112.
29. ДЕДИЈЕР, Јевто
Од Хелопоганда до Багдада.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 4, бр. 269, (6. фебруар 1912). стр. 1-2.
30. ДЕДИЈЕР, Јевто
Осман А. Ђикић: Неколико личних успомена.
У: Српска ријеч. – Сарајево. – Год. 8. бр. 66, (23. март 1912). стр. 1-2.

31. ДЕДИЈЕР, Јевто
Пењање на Маглић.
У: Гласник Српског географског друштва. – Београд. – Год. 1, (1912), стр. 114-115.
32. ДЕДИЈЕР, Јевто
Припослано: Господине уредниче!
У: Српска ријеч. – Сарајево. – Год. 8, бр. 80, (11. мај 1912), стр. 1.
33. ДЕДИЈЕР, Јевто
Проницав Јеврејин: Једна успомена.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 3, бр. 241, (27. октобар 1912), стр. 1-2.
34. ДЕДИЈЕР, Јевто
Разграничавање Албаније и национални принцип.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 4, бр. 268. (2. фебруар 1912), стр. 2.
35. ДЕДИЈЕР, Јевто
Свршетак једног дјела.
У: Српски књижевни гласник. – Београд. – Књ. 28, бр. 3, (1912), стр. 196-203.
36. ДЕДИЈЕР, Јевто
Стара Србија: Географска и етнографска слика. – Оглед.
У: Српски књижевни гласник. – Београд. – Књ. 29, св. 9, (1912). стр. 674-699.
37. ДЕДИЈЕР, Јевто
Стара Србија и њене етнографске прилике.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 3, бр. 57, (24. децембар 1912), стр. 8-9.
38. ДЕДИЈЕР, Јевто
Типови и развитак насеља у Европској Русији.
У: Гласник Српског географског друштва. – Београд. – Год. 1, св. 2, (1912), 332.
39. ДЕДИЈЕР, Јевто
Херцеговина и Херцеговци.
У: Летопис Матице српске. – Нови Сад. – Год. 87, књ. 289, св. 5, (1912). стр. 47-73.

Година 1913.

40. ДЕДИЈЕР, Јевто
Velokranjska kiša. Opisal Janko Lokar.
У: Преглед. – Сарајево. – Год. 3, бр. 9-12, (1. април 1913), стр. 551-554.
41. ДЕДИЈЕР, Јевто
Глацијални шљунци на Бјелашници.
У: Гласник Српског географског друштва. – Београд. св. II, (1913), стр. 307-309.
42. ДЕДИЈЕР, Јевто
Нова Србија.
У: Српска књижевна задруга. – Београд. - Коло XXII, бр. 154, (1913), стр. 1-302.

43. ДЕДИЈЕР, Јевто
Осман А. Ђикић: Неколико личних успомена. Пренесено из листа Реч.
У: Српски језик. – Сарајево. – Год. 8, бр. 66, (23. март 1913), стр. 1-2.
44. ДЕДИЈЕР, Јевто
Руска царевина: Географска скица.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 4, књ. 274, (23. фебруар 1913), стр. 4-5.
45. ДЕДИЈЕР, Јевто
Етнографске и државне границе на Балканском полуострву.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 4, бр. 285, (3. април 1913), стр. 1-2.
46. ДЕДИЈЕР, Јевто
Историја поарбанашавања Срба у Старој Србији.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 4, бр. 200, (24. април 1913), стр. 2.
47. ДЕДИЈЕР, Јевто
Кроз нове грчке области.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 4, бр. 291, (27. април 1913), стр. 1.
48. ДЕДИЈЕР, Јевто
По Новој Србији: белешке са пута.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 4, бр. 269, (6. фебруар 1913), стр. 1.
49. ДЕДИЈЕР, Јевто
Срби и Бугари.
У: Преглед. – Сарајево. – Год. 3, бр. 9-12, (1. април 1913), стр. 425 - 441.

Година 1914.

50. ДЕДИЈЕР, Јевто
Прилеп.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 5, бр. 360, (1. јануар 1914), стр. 1-2.
51. ДЕДИЈЕР, Јевто
Примјери једне интересантне борбе.
У: Народ. – Сарајево. – Год. 5, бр. 368, (5. април 1914), стр. 5-6.
52. ДЕДИЈЕР, Јевто
Сточарске зоне у планинама динарске системе.
У: Гласник Српског географског друштва. – Београд. (1914), стр. 39 – 57.

Година 1915.

53. ДЕДИЈЕР, Јевто
Говор Г. Д-ра Јефте Дедијера.
У: Скерлићева годишњица. Свечана седница Југословенског одбора. – Ниш: Српска Краљевска државна штампарија, Извадач из записника 6. седнице југословенског одбора, (1915), стр. 14 - 15.
54. ДЕДИЈЕР, Јевто
Далмација.
У: Савремена питања – Ниш: Државна штампарија Краљевине Србије, (1915), стр. 2- 16.

55. ДЕДИЈЕР, Јевто
Пред великом будућношћу.
Пијемонт, (1915).

Година 1916.

56. DEDIJER, Jevto
La Transhumance dans les pays dinariles.
Annales 1a Géographie, (1916).
57. DEDIJER, Jevto
Traces glaciaires Albanie et en Nouvelle Serbie.
La Géographie, Buletin De la Societèta de Gàographie T XXXI, Paeris, (1916/1917),
p. 325-337.

Година 1918.

58. ДЕДИЈЕР, Јевто
Битољ.
У: Народно јединство. – Сарајево. – Год. 1, бр. 55, (27. децембар 1918), стр. 2.
59. ДЕДИЈЕР, Јевто
Из слободне Србије: Битољ.
У: ВИДОВ-дан: илустрована ревија српских ратова: 1912 – 1918 у слици и речи. Св. 1. – Женева. Imprimerie du Courrier serbe, (1918), стр. 80 – 81.
60. ДЕДИЈЕР, Јевто
Југословенске земље као бедем Истока и Запада.
У: Просвета алманах за 1918. – Женева. Уредник Перо Слијепчевић, стр. 103 – 108.

Година 1923.

61. ДЕДИЈЕР, Јевто
Први ослобођени град Србије: Битољ.
У: ВИДОВ-дан: илустрована ревија српских ратова: 1912 – 1918., Књ. 1, ново издање. – Београд. (1923), стр. 52 – 53.

Година 1925.

62. ДЕДИЈЕР, Јевто
Високи Дечани.
У: Српски народни илустровани календар за просту 1925. – В. Кикинда. - Издање Књижаре и штампарије Ј. Радака, В, (1925), стр. 58 – 60.
63. ДЕДИЈЕР, Јевто
Др. Јевто Дедијер. Научни радови, Bosn. Herz. Institut, Für Balkanforschung, N.R. 270 Bibliotheca Musei Bosniae et Hercegovinae. – Сарајево, (1925), стр. 1 – 4.

Година 1927.

64. DEDIJER, Jevto
Carte de pays Yugoslaves.
Kümmerly & Frey, Bern, (1927), Карта Југославије, Размер 1: 1 000 000, израђена 1918. године за потребе Мирвне конференције у Паризу, штампана 1927.

Година 1991.

65. ДЕДИЈЕР, Јевто
Херцеговина – антропогеографска студија.
Веселин Маслеша. – Сарајево: Библиотека Културно наслијеђе Босне и Херцеговине (1991).

Година 2000.

66. ДЕДИЈЕР, Јевто
Херцеговина и Херцеговци. – Београд: Слободна књига, (2000), стр. 1-85. Издавач је направио селекцију Дедијерових радова: Херцеговина и Херцеговци, Социјална психологија Херцеговаца, Старе сеоске породице у Херцеговини, Поријекло босанско-херцеговачког становништва и Пењање на Маглић.

РУКОПИСИ ЈЕВТА ДЕДИЈЕРА КОЈИ СУ СПАЉЕНИ ИЛИ НЕСТАЛИ ЗА ВРЕМЕ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА

1. Босна – антропогеографска студија, књига
2. Мајевица научно - истраживачки рад
3. Добриња научно - истраживачки рад

ОГЛЕДИ, ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ

1. ДЕДИЈЕР, Јевто
Социјална психологија Херцеговаца. Оглед.
У: Српски књижевни гласник, 9/1909, књ. XX, св. 10, стр. 745-758.
2. ДЕДИЈЕР, Јевто
Стара Србија. Географска и етнографска слика. Оглед.
У: Српски књижевни гласник, књ. 29, св. 9, (1912) стр. 674-699.
3. ДЕДИЈЕР, Јевто
Kmetovsko pitanje u Bosni i Hercegovini. Ocene i prikazi.
Napisao Vojislav Hranić. Preštampano iz Hrvatske zajednice, 11/1911, књ. XXVII, sv.3. - Sarajevo. 1911, 1-56. стр. 220-221.
4. ДЕДИЈЕР, Јевто
Свршетак једног научног рада. Оглед о делу Јована Цвијића.
У: Српски књижевни гласник. -Књ. XXVIII, св. 3, (1912), стр. 196 – 203.

5. ДЕДИЈЕР, Јевто
 Altserbien und die albanesische Frage, von D-r Niko Županić (K. Gersin). Zweite unveränderte Auflage. Wien 1912. 12/1912. Оцене и прикази.
 У: Српски књижевни гласник. Књ. 29, св. 11, (1912), стр. 877-878. Потписано: -т- деш. Српски књижевни гласник, III, 37. 6.
6. ДЕДИЈЕР, Јевто
 Глацијација Шар планине и Кораба, од Риста Т. Николића. Оцене и прикази.
 У: Глас СКА, 87. Први разред, 36. СКГ, 13/1913, књ. XXX, св. 5, стр. 391-393, Српски књижевни гласник, (1913).
7. ДЕДИЈЕР, Јевто
 Крушевац - Историјско топографска монографија. Од Проф. Радомира М. Илића.
 У: Босанска Вила година 25. Уредници Н. Т. Кашиковић и др В. Ђоровић. – Сарајево. (1910), стр. 28.
8. ДЕДИЈЕР, Јевто
 Опћа географија за средње училиште, својим ученицима. Написао Проф. Милан Недељковић. Друго допуњено и поправљено издање. - Ср. Карловци. (1907). Босанска Вила година 25. Уредници Никола Т. Кашиковић и др Владимир Ђоровић. – Сарајево. (1908), стр. 144 – наставак стр. 158 -159.
9. ДЕДИЈЕР, Јевто
 Plitvička jezera, od Dragutina Franića.
 У: Босанска вила. – Сарајево. (1911).

ЗАКЉУЧАК

Стваралаштво Јевта Дедијера представљено је са његовим радовима, до којих смо успели доћи. Његова персонална биографија, у свом основном значењу, представља библиографски попис Дедијерових дела која су штампана за његова живота, као и оних дела која су светлост дана угледала постхумно. За краткога живота Дедијер је оставио значајна дела која су обележила српску науку и културу. Посебно требамо издвојити његово капитално дело *Херцеговина - антропогеографска студија*. Дедијер се као сведок, учесник и страдалник, нашао у вртлогу историјских збивања који су обележили Анексиона криза, Балкански ратови и Први светски рат. Ратна збивања и прерана смрт спречили су га да се као научник у потпуности исказае.

Библиографија Јевта Дедијера рађена је уобичајном методологијом библиографског навођења и класификовања радова, где је посебна пажња посвећена заједничком обележју, одређеној структури и прецизности у навођењу појединих библиографских јединица. Представљено је 66 Дедијерових библиографских јединица, почевши са првенцом, који је објављен 1903. године, а закључно са делима која су објављена након његове смрти. Такође, наведено је девет огледа, оцена и приказа, као и три дела која су спаљена или нестала у вихору Првог светског рата. Губитком рукописа књиге о Босни, остали смо ускраћени за још једну важну студију, која би заокружила антропогеографију Босне и Херцеговине.

ЛИТЕРАТУРА

- Максимовић, М. (2010). *Прилог за библиографију Јевта Дедијера*. Ђоровићеви сусрети, Научни скуп Јевто Дедијер и Васиљ Поповић – живот и дјело, СПКД Просвјета. – Билећа, Гацко, (2009), стр. 279-291.
- Пецељ, М. (2009). *Јевто Дедијер – живот и дело*. Београд, Бања Лука: Универзитет у Београду – Географски факултет, Универзитет у Бањој Луци – Природно-математички факултет, стр. 1-500.
- Пецељ, М. (2017). *Јевто Дедијер – Нови прилози за биографију, Дедијерова докторска дисертација*. Београд: Универзитет у Београду – Географски факултет, стр. 1-260.

